

Thissen

De heer **Thissen** (GroenLinks): Ik ga afronden.

Ik vraag de staatssecretaris naar de meer inclusieve en meer integrale visie. Heeft zij het wetsvoorstel ook met haar collega's Donner en Klijnsma besproken? Wellicht is het anders toch een dwaling geweest om de kinderopvang weg te halen bij SZW.

Dit wetsvoorstel leidt er uiteindelijk toe dat wij weer bovenmatig gaan bureaucratiseren en dat wij de gastouders weer op kosten jagen. Zij moeten zich laten certificeren. Mijn moeder was nooit gecertificeerd, zij heeft mij goed opgevoed. Mijn schoonouders waren niet gecertificeerd en hebben, als gastouders, heel goed op onze zonen gelet. Onbetaald overigens, maar het was ook onbetaalbaar. En dan de controle door de GGD. Die krijgt het nu al niet voor elkaar om de kinderdagverblijven te controleren. Hoe stelt de staatssecretaris zich voor dat die al die gastouderadressen kan controleren? Kortom, en het is echt mijn laatste zin, mevrouw de voorzitter, de staatssecretaris moet echt van heel goeden huize komen om ons te overtuigen met haar mee te denken.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Nieuwe bepalingen met betrekking tot de productie en distributie van drinkwater en de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening (Drinkwaterwet) (30895).**

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**: Ik heet de minister, die zo aardig is om nu naar mij toe te komen, van harte welkom in dit huis.

□

Mevrouw **Huijbregts-Schiedon** (VVD): Mevrouw de voorzitter. Het Nederlandse drinkwater staat bekend als het gezondste water ter wereld tegen een redelijke prijs. Het is concurrerend met de inhoud van vele fraaie vormgegeven flessen en overstijgt volgens een aantal rapporten zelfs die kwaliteit. De drinkwatersector behoort tot het domein van de overheid, eigendom van en aangestuurd door regionale en lokale overheden. In die situatie voorzien de drinkwaterbedrijven als monopolist en met gebonden klanten in de basisbehoefte van schoon drinkwater.

In de afgelopen jaren is geanticipeerd en gereageerd op de behoefte aan efficiency en schaalvergroting, met als resultaat tien professionele bedrijven die goed zijn toegerust om de publieke taak in de voorziening van schoon, zuiver en betaalbaar drinkwater te vervullen in efficiënt opererende en betrouwbare bedrijven.

Bij de totstandkoming van de Drinkwaterwet vanaf 2006 wordt deze mening breed gedeeld. De toenmalige staatssecretaris Van Geel laat bij brief de drinkwaterbedrijven nog weten, niet van plan te zijn strak te reguleren. Hij acht centraal toezicht niet nodig, kennelijk omdat de bedrijven samen met hun aandeelhouders hebben bewezen hun verantwoordelijkheid in alle opzichten serieus te nemen. Dat is uiteraard niet zo

vreemd, gelet op de Nederlandse standaard van drinkwater.

Het voorliggend wetsvoorstel ademt echter een geheel andere sfeer. Kennelijk is er tussen mei 2006 en nu zoveel veranderd, dat de drinkwaterbedrijven niet alleen onder strak gereguleerd centraal toezicht komen te staan, maar dat er ook nog eens ingegrepen wordt door de solvabiliteit te maximaliseren. Wat hebben de bedrijven – en ook hun aandeelhouders – naar de mening van de minister gedaan of nagelaten dat deze rigoureuze ommezwaai rechtvaardigt? Kan de minister nog eens uitleggen hoe zij de positie en de autonome verantwoordelijkheden van toezichhouders en aandeelhouders in deze context ziet?

In de schriftelijke behandeling heeft de VVD-fractie gewezen op de inconsistentie van de solvabiliteitsbeperking ten opzichte van de voorwaarden die gelden voor de energiebedrijven. De minister stelt in de nadere memorie van antwoord dat dit verschil wordt veroorzaakt door de splitsing van deze bedrijven en dat "daarbij het risico speelt dat de energiebedrijven veel eigen vermogen meekrijgen, waardoor de netwerkbedrijven na ontvlechting over onvoldoende eigen vermogen beschikken".

Wanneer dit inderdaad de onderliggende gedachte zou zijn, zou in dat geval de minimumsolvabiliteit alleen gelden ten tijde van splitsing. Maar de hele redenering is onjuist. Ook de reeds gesplitste bedrijven dienen aan die voorwaarde te voldoen en te blijven voldoen. Naar de mening van de VVD-fractie is er geen enkel argument voor de verschillende solvabiliteitsvereisten tussen de netbedrijven, die overigens ook in overheidshanden zijn en blijven, en de drinkwaterbedrijven en wijst het verschil meer op een gebrek aan integraliteit en inconsistentie dan op een doorwrochte redenering die van toegevoegde waarde is voor de drinkwatervoorziening.

Uiteraard steunt de VVD-fractie het streven naar zo laag mogelijke tarieven en transparantie in bedrijfsvoering en resultaten. Ook wij zijn van mening dat de efficiëntie nog wel een slagje kan hebben, maar zoals uit de tarieven 2009 blijkt, begint benchmarking haar vruchten al af te werpen. De minister geeft zelf in haar beantwoording aan dat de strakke regulering al voldoende zou moeten zijn voor gegarandeerd lage tarieven. Wat voegt het solvabiliteitsplatform daaraan toe? Kan de minister deze gelegenhedsredenering nog eens toelichten, zodat ook de VVD-fractie iets meer gaat begrijpen van de verschillen in benadering en vooral van de beoogde toegevoegde waarde ervan.

Ook is de VVD-fractie nog steeds niet overtuigd door de beantwoording door de minister met betrekking tot het toezicht. Ook hierin menen wij een gelegenhedsredenering te herkennen. Door de aanpassing van het wetsvoorstel, de toevoeging van de centrale regulering en de solvabiliteitsvereisten is het toezicht door de VROM-inspectie sterk uitgebreid. Hoewel de VVD geen enkele reden heeft om aan de kwaliteit van de inspectie zelve te twifelen en zelfs niet aan het vermogen om zich nieuwe taken toe te eigenen, leeft bij mijn fractie toch het gevoel van "schoenmaker, blijf bij je leest". Door de aanpassing is het wetsvoorstel terechtgekomen in het domein van de NMa, dat die van de VROM-inspectie overstijgt.

De heer **Putters** (PvdA): Kan mevrouw Huijbregts mij

Huijbregts-Schiedon

vertellen wat nu precies het gelegenheidsargument is om een toezichthouder vooral te laten kijken naar de kwaliteit en duurzaamheid van het drinkwater? Dan lijkt mij de VROM-inspectie daar bij uitstek geëquipeerd voor. Wat is daar het gelegenheidsargument?

Mevrouw **Huijbregts-Schiedon** (VVD): Ik ben het wat dat betreft helemaal met u eens. U hebt natuurlijk ook onze schriftelijke inbreng goed bestudeerd. Ik ben het helemaal met u eens dat de VROM-inspectie zich bezighoudt met de kwaliteitsbewaking, maar het gaat hier over de tariefstelling waar de VROM-inspectie ook een taak in heeft. Mijn redenering is dat door de verandering van het wetsvoorstel en de aanscherping daarvan de VROM-inspectie op een ander domein komt, namelijk het domein dat is voorbehouden aan de NMa. Graag wil de VVD-fractie dan ook van de minister horen waarom ook hier weer niet wordt aangesloten bij die andere erfenis van de nutssector, de netbedrijven, en waarom het financieel-economisch toezicht niet wordt gelegd bij de NMa. Het kan toch niet zo zijn dat de VROM-inspectie in haar nieuwe taak weer het wiel moet gaan uitvinden, terwijl datzelfde wiel al jaren bij de NMa draait. Ik ben benieuwd naar de reactie van de minister hierop.

Ik wil ten slotte nog iets zeggen over warm tapwater. Ook op dit punt heeft de minister in haar beide beantwoordingen niet overtuigd. Koud water dat een systeem in gaat, valt kennelijk onder de Drinkwaterwet. Ook als het er warm uitkomt, is dat weer de verantwoordelijkheid van het drinkwaterbedrijf. Maar het proces daartussen dus niet. Dat proces daartussen is zo ingewikkeld en zo gejuridiseerd dat ik de minister vraag om de logica daarvan nog eens uit te leggen.

Voorzitter. De VVD-fractie wacht met bijzondere belangstelling de beantwoording van de minister af.

□

De heer **Janse de Jonge** (CDA): Mevrouw de voorzitter. De voorliggende Drinkwaterwet is een uitstekende samenbundeling van wet- en regelgeving. Ook hier zien wij een mooi voorbeeld van deregulering, maar ook een voorbeeld van het beginsel "centraal wat moet en decentraal wat kan". Daarover hebben wij al vaker met de minister gesproken. Het voorstel laat ruimte aan de sector om drinkwater mogelijk te maken en reguleert de kwaliteit van dat drinkwater ook waar dat noodzakelijk is. Dat alles gebeurt in het belang van de gezonde drinker: hij of zij kan schoon, lekker en goedkoop drinkwater tot zich nemen. Ook voor de industrie is dat niet onbelangrijk.

Tot het moment van indiening van dit voorstel door staatssecretaris Van Geel in het vorige kabinet was het beeld nogal versnipperd. Dit voorstel brengt veel zaken bijeen in één wetsvoorstel. Hiernaast is niet van enig belang ontbloot dat het voorstel een enorme impuls kan geven tot een verdere verbetering van de kwaliteit van het drinkwater, en daar gaat het in essentie om.

Niet onbelangrijk is ook dat dit voorstel vooral de recente Kaderrichtlijn Water en de Drinkwaterrichtlijn implementeert. Wederom een voorbeeld van Europese omzetting in nationale wetgeving. Aanvankelijk onopgemerkt, maar in deze kamer nadrukkelijk aan de orde gesteld, spelen hier ook de grondwettelijke eis van artikel 22 en enkele internationale verdragsbepalingen een

belangrijke rol. Alles bijeen is het naar de mening van mijn fractie een alleszins aanvaardbare uitwerking van al deze nationale, Europese en internationale voorschriften. Ook komt er nu rechtszekerheid op lange termijn.

Wij sluiten ons als CDA-fractie overigens volmondig aan bij de redenering van de regering dat het hier om een publieke zaak gaat, waarbij een landsdekkende infrastructuur van grote waarde is. Tevens is van grote waarde dat de drinkwaterbedrijven in ons land al vele decennia in staat zijn om een zeer hoogwaardige kwaliteit drinkwater te leveren. Vergeleken met andere landen staan wij aan de top. Via u, mevrouw de voorzitter, en via de regering willen wij daarvoor een compliment geven richting deze bedrijven en hun medewerkers.

Wij danken de minister voor de schriftelijke voorbereiding van dit wetsvoorstel. Uit deze voorbereiding komt nog een tweetal vraagstukken naar voren dat wij graag met de minister willen bespreken. Het eerste punt is het warm tapwater. Mevrouw Huijbregts heeft daar ook al een aantal zinnige opmerkingen over gemaakt. Uit de nadere memorie van antwoord van de minister is en blijft nog steeds onhelder wat er moet gebeuren nadat is vastgesteld dat er een (vermoeden van) verontreiniging bestaat. De minister spreekt van het "doorgaans" inschakelen van het drinkwaterbedrijf. De minister zegt met zo veel woorden ook dat zij primair het drinkwaterbedrijf verantwoordelijk acht. Zien wij het goed dat de inspectie van VROM de coördinatie in zo'n geval moet doen? En wie heeft dan de verantwoordelijkheid voor het onderzoek en vooral ook voor de uitkomsten daarvan? Dat moet toch het drinkwaterbedrijf zelf zijn? Moet er geen verband zijn tussen de oorzaak van de mogelijke verontreiniging en deze verantwoordelijkheid? Is de minister bereid om deze kwestie nog eens heel helder vast te leggen bij de formulering van het betreffende artikel in het aanstaande drinkwaterbesluit, in de AMvB?

Wij maken ons enige zorgen over de kwaliteit van warm tapwater. De minister zou wat ons betreft daarvoor strikte voorwaarden mogen opnemen in het Drinkwaterbesluit. We hebben met de minister in de schriftelijke fase uitvoerig van gedachten gewisseld over de mogelijke gevolgen van het amendement-Boelhouwer/Koppejan voor de solvabiliteit van de drinkwaterbedrijven. Uit met name de antwoorden in de nadere memorie van antwoord blijkt dat deze minister gevoelig is voor onze argumenten om de eis van een maximum-solvabiliteit niet zonder meer te accepteren. Uitvoerig hebben wij dan ook beargumenteerd dat een dergelijke eis niet positief uitwerkt, juist in deze non-profit sector. Bij de drinkwaterbedrijven geldt dat zeker. Ik zet de argumenten nog eens kort op een rij.

Ten eerste: solvabiliteit, de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen, is van groot belang voor een gezond drinkwaterbedrijf.

Ten tweede: bedrijven dienen over voldoende eigen vermogen te beschikken om kredietverschaffers en leveranciers voldoende vertrouwen te geven. In het algemeen wordt een bedrijf solvabel beschouwd bij een solvabiliteitspercentage van ongeveer 50 of meer. Wat een redelijke solvabiliteit is, kan echter van sector tot sector en van bedrijf tot bedrijf verschillen. Ook drinkwaterbedrijven dienen te beschikken over eigen vermogen en te zorgen voor enige mate – ik zeg: enige mate – van reservevorming. Dit is van belang in verband met het doen van grote investeringen, het afdekken van

Janse de Jonge

risico's en het kunnen verzekeren van een stabiele tariefontwikkeling, dus van redelijke tarieven voor het drinkwater. Vanwege hun regionale monopolie en een vrij stabiele afzet van drinkwater kan voor deze bedrijven een percentage van minder dan 50 echter voldoende zijn.

Ten derde: het is naar onze mening in eerste instantie aan de bedrijven om te bepalen wat in het licht van hun totale bedrijfsvoering en vermogenskostenopbouw een redelijke solvabiliteit is. Het gebruik van het bedrijfsresultaat uitsluitend voor de opbouw van onnodig hoge reserves achten ook wij ongewenst. Daarbij merk ik op dat een hogere solvabiliteit niet altijd het gevolg hoeft te zijn van verhoging van het eigen vermogen in absolute zin, maar ook het gevolg kan zijn van verlaging van het vreemd vermogen. In het laatste geval kan dit ten gunste komen van de gebonden klant omdat hiermee de rentelasten worden verlaagd.

Ten vierde: de minister geeft in de nadere memorie van antwoord aan dat zij met onze fractie en die van de VVD de mening deelt dat het effect van het maximaliseren van solvabiliteit beperkt is, gegeven de begrenzing van de vermogenskosten.

Tot slot: de minister is in haar beantwoording nog niet geheel helder over de eis van een maximale solvabiliteit en de mogelijke contraproductieve effecten daarvan, bijvoorbeeld een eenmalige, soms zelfs forse dividenduitkering om onder dat maximum te blijven. Daarnaast kan de eis van een maximumsolvabiliteit worden ontduikt door allerlei boekhoudkundige trucs. Ziet de minister deze gevaren ook?

De conclusie van de minister in de nadere memorie van antwoord is dat eerst in de praktijk ervaring zal moeten worden opgedaan om te bezien "welke rol het maximaliseren van de solvabiliteit speelt bij het waarborgen van een redelijke tariefstelling".

Gelet op onze opvattingen en die van de minister stel ik het volgende aan de minister voor. In aansluiting op wat de minister zelf stelt in de nadere memorie van antwoord – zie hierboven – is het denkbaar dat zij ten aanzien van de bedoelde AMvB, het Drinkwaterbesluit, op basis van artikel 10 van het wetsvoorstel eerst de komende twee jaar beziet hoe de rechtspraktijk loopt, alvorens zij gebruik kan gaan maken van het stellen van een maximum aan solvabiliteit, als bedoeld in artikel 10, tweede lid. Laten we eerst een paar jaar ervaring opdoen met het voorgestelde reguleringssysteem, zonder direct die maximumeis aan solvabiliteit op te leggen, om daarna te bezien of het überhaupt noodzakelijk is om die maximumeis te introduceren. Dat komt ook mooi samen met de eerste evaluatie van de Drinkwaterwet. Uit die evaluatie kan men zinvolle conclusies trekken en kan de minister zien of er een reden is om in te grijpen. Het instrument heeft zij immers achter de hand.

Op deze wijze kunnen we zorgvuldig werken en de verantwoordelijkheid neerleggen waar zij hoort, namelijk bij de drinkwaterbedrijven. Is de minister bereid om tot een dergelijke aanpak te komen? Graag vernemen wij de reactie van de minister.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Mevrouw de voorzitter. Deze bijdrage is namens de fracties van ChristenUnie en SGP.

Wij behandelen met dit wetsvoorstel een uitermate belangrijk onderwerp. Natuurlijk, ook wij weten wel, dat

er andere onderwerpen zijn die meer in de publieke belangstelling staan. Dat neemt niet weg dat een wet die goed drinkwater voor burgers en bedrijven regelt letterlijk van levensbelang is. We hoeven maar te letten op de situatie in ontwikkelingslanden waar geen goed drinkwater beschikbaar is, om de waarheid van deze stelling te zien. Overigens, ook binnen Europa zijn er nog landen waar het water uit de kraan niet zo bruikbaar is als in ons land. De drinkwatervoorziening in ons land is een groot goed dat grote bescherming verdient. We hebben dan ook waardering voor de drinkwaterbedrijven in ons land die zich zeer inzetten om dit goede water te leveren.

Onze fracties zeggen de minister dank voor de uitvoerige beantwoording van onze vragen. Veel antwoorden zijn inderdaad duidelijk. Toch blijven er nog enkele opmerkingen over die een verdere uitleg vragen, terwijl onze fracties ook nog enkele aanvullende vragen hebben. Die vragen en opmerkingen plaatsen we, dat willen we nu al zeggen, in het positief benaderen van dit wetsvoorstel.

Allereerst de kwaliteit van het oppervlaktewater. We vroegen naar de taak van de rijksoverheid om die kwaliteit te bewaken. De minister stemt toe en geeft aan dat de Kaderrichtlijn water, de KRW, ons land de mogelijkheid biedt om andere landen op hun verplichtingen ten aanzien van de kwaliteit van het oppervlaktewater te wijzen. Dat komt onze fracties voor als een passief beleid. Andere landen wijzen op hun verplichtingen is aardig, maar vrijblijvend. Welke mogelijkheden heeft de rijksoverheid nog meer? En welke mogelijkheden zouden in Europees verband bepleit moeten worden? En is het niet zo, zoals de VEWIN in het jaarverslag 2008 stelt, dat in de KRW vooral stoffen worden aangepakt die voor het drinkwater niet relevant zijn, terwijl stoffen waar drinkwaterbedrijven problemen mee hebben, zoals chemische stoffen en geneesmiddelen nauwelijks in de normering van de KRW voorkomen? Hoe reageert de minister daarop? Welk tijdpad hanteert de minister overigens ten aanzien van het eventueel komen met aanvullende maatregelen, samen met de minister van Verkeer en Waterstaat, na analyse van de maatregelen die genomen zijn bij de eerste generatie stroomgebiedbeheersplannen?

Dan de precarioheffing op waterleidingen door gemeenten. De minister geeft aan dat via de minister van BZK gewerkt wordt aan een wijziging van de Gemeentewet, de Provinciewet en de Waterschapswet ten einde per 1 januari 2010 deze precarioheffing af te schaffen. Prima. Onze vraag: wordt 1 januari 2010 gehaald? Dat is zeker de moeite waard, niet alleen om deze onzes inziens onbillijke precarioheffing te beëindigen, maar ook om vermindering van lasten van burgers, juist in deze tijd te realiseren. Een systeem als drinkwatervoorziening moet met name ook in extreme situaties werken. Belangrijk is dan ook de continuïteit van het leveren van drinkwater, ook in noodvoorzieningen. Daarom de vraag of het beleid om per 24 uur ten minste drie liter water te kunnen leveren per persoon op door de gemeente aangewezen distributiepunten inderdaad betekent dat, onafhankelijk van het aantal inwoners en onafhankelijk van de grootte van een ramp, ook in onverhoopte oorlogssituaties dus, dit beleid zal en kan worden uitgevoerd? En hoe serieus is de inspanningsverplichting in een dergelijke extreme situatie wat betreft de levering van noodwater, zeker als ziekten als gevolg van onvol-

De Boer

doende sanitaire situaties op de loer liggen? Wil de minister op dit toch wel belangrijke punt nog nader ingaan?

Een volgend, ook meteen het laatste, punt dat ook bijzondere aandacht verdient, handelt over bluswater. Ons is nog niet duidelijk hoe verrekening daarvan naar gemeenten en bedrijven plaatsvindt. Is dat gewoon conform de afgenomen hoeveelheid kubieke meter? En zo ja, is dat in het kader van spreiding van kosten van calamiteiten billijk, nu drinkwaterbedrijven verschillende tarieven hanteren? En moet er verdiend worden aan brand? Graag de reactie van de minister. Wij krijgen ook graag een reactie op de overige vragen.

□

De heer **Slager** (SP): Mevrouw de voorzitter. Ik sluit mij graag aan bij alle lofzangen over de kwaliteit en de smaak van het Nederlandse drinkwater. Dat de zorg voor veilig drinkwater een taak van de overheid is, daar zijn wij het hier gelukkig allemaal wel over eens. Toch is het goed om ons te realiseren dat dit nog niet zo heel erg lang het geval is. Pas in 1919 werd het eerste provinciale drinkwaterleidingbedrijf opgericht, namelijk in Noord-Holland, dus nog maar 90 jaar geleden. Misschien is het aardig voor mijn collega die zojuist ook mede namens de SGP de loftrumpet stak over het goede drinkwater om te weten dat toen vier jaar later het eiland Tholen waterleiding kreeg veel reformatorische raadsleden zich daar principieel tegen verzetten, zeker tegen de verplichte aansluiting. Ze deden dat met het argument, zoals in de Zierikzeese Nieuwsbode stond: Waar God het water van de hemel geeft daar zal de mens dat gebruiken en niet hetgeen door buizen kunstmatig wordt aangevoerd. Veel eilanders hebben toen ook nog jarenlang geweigerd om kraanwater te drinken en zijn uit hun regenbak blijven drinken. Ik bedoel maar! Dat alle SGP'ers intussen allang het belang inzien van een goede waterleiding, dat begrijp ik.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): U moet dat drinken van dat regenwater toch ook weer in die tijd plaatsen. Dat was een vooruitziende blik hoe je op termijn goed omgaat met water en dat je drinkwater niet misbruikt. Nu zou dat dus heel goed zijn.

De heer **Slager** (SP): Uit de regenbak drinken?

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Drinkwater uit de kraan en regenwater voor de tuin en andere dingen!

De heer **Slager** (SP): Precies! Ik vond in elk geval dat het geen kwaad kon en zeker ook niet voor de leden van de SP om ons af en toe te realiseren hoezeer principiële standpunten kunnen evolueren in de tijd.

Evengoed slaat die slinger van de tijd af en toe zomaar een keer terug. Immers, het is nog maar tien jaar geleden dat het er even op leek dat de geschiedenis zomaar een eeuw zou worden teruggedraaid. In de toen heersende privatiseringsgolf dreigde ook de drinkwatervoorziening te worden meegesleurd. Gelukkig besloot de regering toen na enige aarzeling om het in overheids handen te houden. Dat was een wijs besluit, want voldoende, goed en veilig drinkwater is een mensenrecht dat je niet tot inzet van winstbejag mag maken. Dat vindt althans de SP.

Wij zijn het ermee eens dat privatisering ook door de dure infrastructuur bijna automatisch zou hebben geleid tot een privaat monopolie en dat is zeker niet gewenst. Vandaag hebben wij dan wel geen private monopolies, maar wel overheidsmonopolies. Op zich is daar niets mee als die overheidsmonopolies maar geen last krijgen van hun natuurlijke neigingen en dat die in de hand worden gehouden door een goede wetgeving en door goed toezicht. Op dat punt heeft de SP toch wel enige wensen.

In het recente verleden hebben enkele waterbedrijven immers misbruik gemaakt van die monopoliepositie. De tarieven waren eigenlijk veel hoger dan nodig was vanwege de kosten. Er werden forse winsten gemaakt die vervolgens als rendement werden uitgekeerd aan aandeelhoudende provincies en gemeenten die zelf die hoge tarieven hadden vastgesteld. Wij vinden dat overheden geen winst mogen maken uit een eerste levensbehoefte als drinkwater, maar helaas blijft dat ook in deze wet nog steeds mogelijk. Er komt nu, mede dankzij een amendement van de Tweede Kamer, wel een beter toezicht op de tarieven en er mogen geen onnodig hoge reserves meer worden opgebouwd – dat is een verbetering – maar wij vragen ons af of het verstandig is om het toezicht in handen te leggen van de VROM-Inspectie. Die heeft eigenlijk toch geen expertise op het gebied van efficiency? Wat is er eigenlijk op tegen om de wel gekwalificeerde NMa in te schakelen zoals ook de consumentenorganisaties dat graag zouden zien?

Dan de verplichting tot een periodieke prestatievergelijking tussen de waterleidingbedrijven. Wij zijn daarvoor, maar vragen ons wel af of die vergelijking wel het gewenste effect zal hebben nu de wet geen mogelijkheden biedt tot sancties tegen bedrijven die onder de maat presteren. Ook kan niet worden ingegrepen als bedrijven die heel goed uit de bus komen, uitgerekend dat gegeven aangrijpen om hun tarieven extra te verhogen. Dan levert een prestatievergelijking de consument in feite alleen maar nadelen op. De minister zegt in antwoord op onze schriftelijke vragen dat zij in de bij AMvB te stellen regels "aandacht zal besteden aan het benutten van de uitkomsten van de prestatievergelijkingen". Ik vind dat nogal vaag klinken. In de brief aan de Tweede Kamer staat dat zij "bijvoorbeeld kan vastleggen dat de tarieven niet meer mogen stijgen dan de inflatie". Ik lees "kan", maar gaat dat ook gebeuren?

Wij zijn er ook niet gelukkig mee dat deze wet geen einde maakt aan het steeds verder afnemen van de maatschappelijke controle op de waterbedrijven. Dat gebeurt enerzijds doordat de volksvertegenwoordigers uit provincies en gemeenten op afstand zijn gezet toen de waterbedrijven structuur-nv's werden, en daarnaast doordat ze door alle fusies allang niet meer samenvielen met gemeentegrenzen en zelfs niet meer met provinciegrenzen. Een goede vijftig jaar geleden waren er bijna tweehonderd waterbedrijven in Nederland; nu hebben we er nog maar tien; 95% is dus opgeslokt. Wij vinden dat geen goede ontwikkeling, niet alleen omdat de maatschappelijke controle zo moeilijker wordt, maar ook omdat de efficiency er niet mee is gediend, terwijl dat nu juist het belangrijkste argument was om dit te doen. De wereldwijd gewaardeerde fusieprofessor Hans Schenk stelt dat de ideale schaal voor waterbedrijven een half miljoen aansluitingen is, dus ongeveer zo groot als een provincie. Volgens de SP ligt het daarom voor de hand om waterbedrijven te creëren die samenvallen met

Slager

provinciegrenzen. Provinciale staten kunnen dan als eigenaars hun maatschappelijke controle prima voor hun rekening nemen.

Op dit moment vallen nog vijf bedrijven samen met provinciegrenzen, maar er is ook één bedrijf, Vitens, dat in zijn eentje vijf provincies omvat. Hoe kan bij zo'n megabedrijf nog sprake van het zo gewenste decentrale toezicht zijn? Deze wet regelt dat nieuwe fusies de goedkeuring van de minister moeten hebben en dat de minister een distributiegebied kan wijzigen ter vergroting van de doelmatigheid. Maar op onze vragen of de minister op basis van de analyse van professor Schenk de bedrijven wil terugbrengen tot de omvang van een provincie, antwoordt deze dat zoiets "een verstrekkende ingreep in de huidige structuur van de sector zou betekenen". Tja, maar als die ingreep positief uitpakt, wat is daar dan tegen? Wat is het inhoudelijke commentaar van de minister op de analyse van professor Schenk? De minister geeft dat niet, maar laat wel weten dat "het niet zo is dat het huidige aantal waterbedrijven moet worden gezien als het absolute minimum". Moeten we daaruit opmaken dat zij het mogelijk acht dat er straks nog twee à drie megabedrijven in Nederland over zijn?

In artikel 18 staat dat bij AMvB criteria zullen worden vastgelegd waaraan een fusieverzoek moet worden getoetst. Maar die criteria, die de minister verleden zomer al in de Tweede Kamer aankondigde, zijn er nog steeds niet. Waarom niet? De Senaat wordt nu de mogelijkheid onthouden om ze bij dit debat te betrekken. Of was dat misschien de bedoeling?

Tot slot het afsluiten van particulieren wegens betalingsachterstand. De SP vindt dat wij geen mensen totaal mogen afsluiten van een eerste levensbehoefte. Dit moet op een andere manier te regelen zijn, zeker als er kinderen bij zijn betrokken. Maar het gebeurt dus wel. Vreemd genoeg blijkt de minister niet te weten hoe vaak dit gebeurt. We kregen wel het cijfer van 6000 afsluitingen in 2006, maar dat waren alle afsluitingen, bijvoorbeeld ook wegens verhuizing. In juni verleden jaar kondigde de minister in de Tweede Kamer na vragen van mijn partijgenoot Jansen een nota aan, waarin zou worden geregeld dat "degenen die in problemen komen, adequaat preventief worden begeleid". Dat klonk hoopvol en Jansen trok daarop zijn motie in. Helaas is die regeling er na dertien maanden nog steeds niet. Het antwoord op onze schriftelijke vragen over dezelfde zaak luidt: "Voor zeer uitzonderlijke gevallen ligt het in de verwachting dat in de op te stellen regeling wordt bepaald dat niet wordt afgesloten, indien door een arts is verklaard dat afsluiting zeer ernstige gezondheidsrisico's zou opleveren."

Ik heb die zin een paar keer overgelezen en ik zou de minister eigenlijk willen adviseren om dat ook eens te doen. Want staat daar nou echt wat er staat? Vindt zij het nu al niet vanzelfsprekend dat iemand niet wordt afgesloten als een dokter zegt dat zeer ernstige gezondheidsrisico's daarvan het gevolg zijn? Moet daarover dertien maanden lang worden gedelibereerd? Ik kan het bijna niet geloven, maar als het wel zo is, wil de minister ons dan morgen toezeggen dat ook zonder nieuwe regeling het vanaf heden onmogelijk zal zijn dat mensen in dit land ernstige gezondheidsrisico's lopen doordat ze geen toegang krijgen tot veilig drinkwater? Ik wacht met spanning het antwoord af.

□

De heer **Putters** (PvdA): Voorzitter. De Drinkwaterwet regelt de organisatie van de drinkwatervoorziening, waaronder de verplichte levering van drinkwater en de verplichte prestatievergelijking rond kwaliteit, milieueffecten, klanttevredenheid en doelmatigheid.

De drinkwatervoorziening is een publieke taak en drinkwaterbedrijven hebben een natuurlijk monopolie, dus juist daarom is de benchmark een goed instrument om kwaliteit en doelmatigheid te verzekeren. De Tweede Kamer heeft de wet naar onze tevredenheid aangescherpt met het amendement-Boelhouwer/Koppejan over kostendekkende tariefstelling. Tarieven moeten redelijk zijn en uitgaan van kostendekkendheid, niet van overwinst. Daarnaast krijgen aandeelhouders de bevoegdheid om bestuurders te benoemen, te ontslaan en te schorsen en zijn de beloningen van bestuurders conform Dijkstal begrensd. Tot slot is het toezicht eenduidig via de VROM-Inspectie geregeld. De PvdA-fractie is tevreden over dit wetsvoorstel.

Wij zijn blij dat de regering een glasheldere visie neerlegt op het publieke karakter van de drinkwatervoorziening. Het Drinkwaterbesluit stelt eisen aan kwaliteit, leveringszekerheid, duurzaamheid en klanttevredenheid en de VROM-Inspectie houdt er toezicht op. Provincies en gemeenten zijn de eigenaren van de drinkwaterbedrijven en verantwoordelijk voor de uitvoering. Vanwege het belang dat aan integraal kwaliteitsbeheer van het drinkwater wordt gehecht, is gekozen voor 100% overheidseigendom en niet voor een concessiemodel. De bedrijven worden terecht niet gesplitst.

De drinkwaterbedrijven hebben een integrale zorgplicht ten aanzien van de deugdelijkheid van het drinkwater. Dat is verwoord in een resultaatsverplichting. Ook in tijden van crisis moet er altijd geleverd worden. In een door de VROM-inspecteur goed te keuren leveringsplan zetten ze uiteen hoe ze dat doen. Het is duidelijk en de regering zegt het zelf ook zo letterlijk: De drinkwatersector is in de ogen van de regering geen markt, de drinkwatervoorziening is een dienst van algemeen belang. Heldere taal, een kader van publieke sturing dat we niet zo vaak meer tegenkomen bij publieke voorzieningen. Zelfs een beetje een verademing.

Ondanks dat geeft de regering wel aan dat de drinkwaterbedrijven marktactiviteiten kunnen ontplooiën als het leveren van industriewater. Om kruissubsidiëring te voorkomen dient hiervoor wel een gescheiden boekhouding te worden bijgehouden. Hiervoor is gekozen, mede naar aanleiding van zorgen van de Raad van State. Kan de minister de Kamer aangeven waar ze de grenzen ziet van de marktactiviteiten van deze bedrijven? Ze geeft in de memorie van antwoord aan niet te verwachten dat de drinkwaterbedrijven veel marktactiviteiten zullen ontplooiën. Maar waarop baseert ze dat? En hoe wordt voorkomen dat via productkoppeling aan de drinkwatervoorziening ongewenste insluiting van klanten plaatsvindt?

Om te voorkomen dat slechts enkele drinkwaterbedrijven een groot deel van de markt in handen krijgen heeft de Tweede Kamer via een amendement in de wet vastgelegd dat de minister van VROM vooraf toestemming moet geven voor fusies. In de AMvB worden de criteria vastgelegd voor deze beoordeling van de minister. Kan zij toezeggen dat die criteria er bij inwerkingtreding van de wet liggen? Kan zij ook

Putters

aangeven hoeveel bedrijven er volgens haar minimaal zouden moeten overblijven op de markt om via maatstafconcurrentie en benchmarks voldoende prestatieprikkels te behouden?

Over de normstelling voor kwaliteit, leveringszekerheid en doelmatigheid wil ik nog een enkele vraag stellen. Bij de behandeling van de Warmtewet werd duidelijk dat deze wet beperkte voorwaarden stelt aan de volksgezondheidsaspecten van warm tapwater. Wij danken de regering voor de heldere toezegging in de schriftelijke vragenronde dat de Drinkwaterwet op dat punt een lex specialis is en voorgaat op de Warmtewet. In het Drinkwaterbesluit zal verder worden aangegeven dat bij een vermoeden van verontreiniging het drinkwaterbedrijf doorgaans zal worden ingeschakeld om te onderzoeken wat de oorzaak van de verontreiniging is. Het drinkwaterbedrijf zal, afhankelijk van het resultaat, de eigenaar van de warmtapwatervoorziening of van de leidingwaterinstallatie en de VROM-Inspectie informeren. In het drinkwaterbesluit zal ook worden vastgelegd dat de eigenaar van een collectieve warmtapwatervoorziening moet vastleggen op welke wijze hij de kwaliteit van het geleverde water borgt. Dat is een goede zaak. Kan de minister aangeven wanneer het definitieve drinkwaterbesluit gereed zal zijn en kan zij toezeggen dat dat bij de inwerkingtreding van deze wet het geval is?

Daarnaast wordt de benchmark geïntroduceerd om de resultaten van de bedrijven te kunnen vergelijken en enige competitie op de kwaliteit en doelmatigheid te bereiken. Wanneer zal de benchmark voor het eerst beschikbaar zijn en is de verwachting dat de bedrijven zo ver zijn dat ze alle informatie daarvoor kunnen aanleveren? Wij zijn er blij mee dat toegezegd is dat de prestatievergelijking ook naar het parlement gestuurd zal worden. Wij wachten die in belangstelling af.

Dan blijft natuurlijk het passende toezicht op het normenkader en op marktgedrag over. Daarover is een discussie ontstaan met onder meer de Vereniging Eigen Huis, de Consumentenbond en de Vereniging voor Energie, Milieu en Water. Zij hebben ons ook brieven hierover gestuurd. Zij stellen dat het toezicht via de NMa moet lopen – ook voorgaande sprekers hebben daar iets over gezegd – vooral op het punt van tariefstelling en prestatievergelijking. De minister legt dit bij de VROM-Inspectie. De argumenten uit het veld om het toezicht bij de NMa neer te leggen hebben ons zeker tot nadenken aangezet, maar zij hebben ons niet overtuigd. Wij steunen de argumentatie van de minister. Juist omdat de drinkwatersector geen markt is, is toezicht op marktverhoudingen niet een op zichzelf staand doel. Het toezicht moet in het teken staan van de leveringszekerheid, de kwaliteit en de doelmatigheid van de publieke voorziening rond het drinkwater. Die normen moeten sturend zijn voor het toezicht en daarvan heeft de VROM-Inspectie verstand. De NMa heeft verstand van tariefstelling, kruissubsidiëring en consumentenbescherming en dat is ook van belang, maar de minister geeft aan in de schriftelijke vragenronde dat de VROM-Inspectie waar nodig met de NMa zal samenwerken. Wij wijzen hierbij op de rol die ook de aandeelhouders nog kunnen spelen bij het vaststellen van de tarieven; die aandeelhouders zijn de gemeenten en de provincies.

Ons lijkt dit een prima werkwijze om ervoor te zorgen dat de volksgezondheids- en milieuaspecten adequaat gewogen worden met doelmatigheid en eerlijke marktverhoudingen. De vraag rest nog of de VROM-

Inspectie voldoende mankracht en middelen heeft om die taak verantwoord uit te voeren. Daarnaast vragen wij de minister of zij er voldoende vertrouwen in heeft dat dat vanzelf gebeurt; moet dat wellicht in een samenwerkingsovereenkomst- of protocol vastgelegd worden?

Tot slot een vraag over de motie-Koppejan uit de Tweede Kamer. Dat is een interessante motie waarin wordt gesteld dat de drinkwaterbedrijven moeten bekijken hoe hun kennis en kunde meer en beter ingezet kunnen worden ten behoeve van de drinkwatervoorziening in ontwikkelingslanden. Ook van dit geluid uit de Tweede Kamer waren wij zeer gecharmeerd bij deze wetsbehandeling. Dat is een doel dat wij van harte ondersteunen. Kan de minister aangeven hoe ver het met de uitvoering van die motie staat?

Voorzitter, het moge duidelijk zijn. De PvdA-fractie heeft dit wetsvoorstel met instemming ontvangen en steunt het. Het publieke belang van goed en betaalbaar drinkwater wordt zeker gesteld doordat de kostendekkendheid van tarieven goed geregeld is, doordat de drinkwaterbedrijven en daarmee de infrastructuur van de watervoorziening in publieke handen blijven en doordat er een duidelijk publiek normenkader komt waarop wordt toegezien door een toezichthouder die vooral verstand van de kwaliteit van het drinkwater heeft. Bovendien is er eindelijk een sector waarin we grenzen stellen aan de topsalarissen. Voorzitter, staat u mij een verzuchting toe. Wat zou het mooi zijn als het kabinet ook zo duidelijk zou zijn over de weging van publieke belangen in de zorg en over de rolverdeling tussen de Inspectie en de NMa. Laat ik dat via de band van deze minister op de valreep van het zomerreces aan het kabinet meegeven

Wij wachten met belangstelling de antwoorden van de minister af.

De beraadslaging wordt geschorst.

Sluiting 23.58 uur